

Piyasa Usul ve Esasları

Naturgaz Görüş ve Yorumları

İlave Dengeleyici İşlemleri

- Öneri: Yeni Madde

7.1.9 İletim Şirketi'nin ilave dengeleyici sıfatıyla STP'de işlem yaptığında **fiyat kesinleşmiş tekliflerin ağırlıklı ortalaması** sonucunda belirlenir. İhaleyi kazanan Piyasa Katılımcılarına **teklifleri üzerinden** ödeme yapılır veya alınır.

Gerekçe:

İletim Şirketi'nin ilave dengeleyici sıfatıyla STP'de işlem yaptığında fiyatın ve ödemelerin oluşmasında **3 alternatif metot** öngörülmektedir. Bunlar;

- 1-** Fiyatın, **kesinleşmiş tekliflerin ağırlıklı ortalaması** sonucu belirlenmesi ve ihaleyi kazanan Piyasa Katılımcılarına **teklifleri üzerinden** ödeme yapılması,
- 2-** Fiyatın, **kesinleşmiş tekliflerin marjinal fiyatından** belirlenmesi ve ihaleyi kazanan Piyasa Katılımcılarına **teklifleri üzerinden** ödeme yapılması,
- 3-** Fiyatın, **kesinleşmiş tekliflerin marjinal fiyatından** belirlenmesi ve ihaleyi kazanan Piyasa Katılımcılarına bu **marjinal fiyat üzerinden** ödeme yapılması,

İlave Dengeleyici İşlemleri

FİRMA	MİKTAR	FİYAT (TL/1000 sm ³)
A	100	500
B	100	510
C	100	550
D	100	800

- 1- İDF: 590
 Satış Tutarı: 236.000
 Piyasa Katılımcılarına Ödenen: 236.000
 Oluşan DOBY: 0
 → DOBY oluşmuyor,
 İDF= 590 TL/1000 sm³
- 2- İDF: 800
 Satış Tutarı: 320.000
 Piyasa Katılımcılarına Ödenen: 236.000
 Oluşan DOBY: 84.000
 → DOBY =84.000 TL,
 İDF= 800 TL/1000 sm³
- 3- İDF: 800
 Satış Tutarı: 320.000
 Piyasa Katılımcılarına Ödenen: 320.000
 Oluşan DOBY: 0
 → DOBY =oluşmuyor,
 İDF= 800 TL/1000 sm³

Dengesizlikler Sonucu Oluşacak Bakiye

- 8.5.5 DOBY_i bakiyesinin pozitif olması durumunda oluşan bakiye, aşağıdaki formül uyarınca taşıtanlara ödenir, negatif olması durumunda taşıtanlardan tahsil edilir. Piyasa İşletmecisi tarafından her bir taşıtana dengesizliklerden oluşan bakiyenin yansıtılmasında kullanılacak formül;

$$DOBY_{i,t} = \frac{(G_{i,t} \times 0,1) + (\Ç_{i,t} \times 0,9)}{(\text{Toplam Giriş}_i \times 0,1) + (\text{Toplam Çıkış}_i \times 0,9)} \times (DOBY_i \times 0,75)$$

Bu formülde;

DOBY_{i,t} : “i” fatura döneminde “t” taşıtanına dengesizliklerin uzlaştırılması sonrasında yansıtılacak bakiyeyi,

Ç_{i,t}: “t” taşıtanının “i” fatura dönemindeki fiziki çıkış noktalarındaki doğal gaz tahsisat miktarını,

Toplam Çıkış: “i” fatura dönemindeki fiziki çıkış noktalarındaki toplam tahsisat miktarını

ifade eder.

Gerekçe:

Fiziki çıkışların tüketim tahminindeki sapmalarının taşıtanların dengesizliklerindeki payı karşısında, fiziki girişlerdeki sapmaların payına ihmal edilebilir seviyededir. DOBY’nin dağıtımının adil olması için çıkış bazlı yapılması gerekmektedir. Aksi durumda fiziki girişte gaz teslim eden şirketlere avantaj sağlanır. Zaten giriş noktalarında oluşacak dengesizliklerin giderilmesi için gün sonu işlemi yapılabilmesi üzerine yorumlar mevcuttur.

Geçici Madde

- **16.1.1 Geçiş Dönemi:** Tam rekabetçi ve derinlikli bir piyasanın oluşumuna kadar geçen süreyi ifade eder. Bu bakımdan Geçiş Dönemi,
 - (i) piyasada faaliyet gösteren şirketlerden herhangi birinin **Pazar payı en fazla %50 olduğunda**, ve
 - (ii) 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununda yer alan **ithalat kısıtlarının kaldırılarak ithalatın serbest bırakıldığı** durumda, ve
 - (iii) **maliyet bazlı fiyatlandırma** uygulanarak sosyal tarife ve fiyatlandırma uygulaması son bulduğunda sona ermiş olacaktır. Geçiş Döneminin sona ereceği tarih EPDK tarafından alınacak Kurul Kararı ile belirlenecektir.
- **16.1.2 Geçiş Döneminde Madde 6.6.6'da yer alan asgari fiyat**, BOTAŞ tarafından yayınlanan ve BOTAŞ'ın gaz satış tarifesi uyarınca uygulanan Kesintisiz Serbest Tüketici (ÖTV- KDV hariç) Fiyatının (Kademe-2) %95'i ve azami fiyat ise BOTAŞ tarafından yayınlanan ve BOTAŞ'ın gaz satış tarifesi uyarınca uygulanan Serbest Olmayan Tüketici (ÖTV- KDV hariç) Fiyatının (Abone) %105'i olarak kabul edilir.

Geçici Madde

- Piyasa Katılımcılarını faaliyetlerine göre aşağıdaki şekilde gruplayabiliriz:
 - İthalat Şirketleri:
 - Genellikle sanal noktadan devir
 - Dengesizlik riskleri kısıtlı
 - Toptan Satış Şirketleri:
 - Ağırlıklı olarak Serbest Tüketicilere satış yapanlar
 - Dengesizlik riskleri kısıtlı
 - Ağırlıklı olarak Dağıtım Şirketlerine satış yapanlar
 - Dengesizlik riskleri büyük
 - Satış fiyatlarına dengesizlik risklerini yansıtamıyorlar.
- Sosyal tarife uygulandığı ve satış fiyatına riskler yansıtılmadığı için Geçiş Dönemi sonuna kadar **tarifelere bağlı üst ve alt limit belirlenmesi** gereklidir.
- Aksi durumda dağıtım şirketlerine satış yapan toptan satış şirketlerine geri dönüşü mümkün olmayan bir zarar verilmiş olacaktır. Piyasa kurulmaya çalışılırken bir grup aktif şirketin piyasadan çekilmesine kadar varabilecek zararlarla karşılaşması söz konusu olabilecektir.